

Resan till Kina

President Nixon meddelade i juli att han från Kinas regering mottagit en inbjudan att resa till Peking och att han accepterat. Resan angavs skola bli av möjligen redan i höst. Meningen med den är naturligtvis att de många frågor som ända sedan det kommunistiska maktövertagandet skiljer USA från Kina skall kunna tagas upp på högsta nivå för diskussion för att de sedan så småningom skall kunna lösas. Frågekomplexen sträcker sig från militära till kulturella. De gäller kontrollen av kärnvapen likaväl som Kinas inträde i FN, de gäller den känsliga punkten om regeringen på Taiwan likaväl som vetenskapligt utbyte och fria rese-möjligheter mellan de båda länderna. De gäller inte minst kriget i Vietnam.

Samtal eller rent av förhandlingar, förda på presidentnivå, måste tydligen förberedas väl. Redan tiden är begränsad: en president i USA kan icke vara borta utomlands hur länge som helst. En resa av detta slag får inte heller misslyckas. Detta vet båda parter, och eftersom båda har något att ge och något som de vill ha, kommer resan, när den väl blir av, att ge resultat.

Vilka resultat man anser sig kunna vänta har varit avgörande för reaktionen på den sensationella nyheten i skilda delar av världen. I Europa har man hälsat den med tillfredsställelse och glädje. Samtalen kan inleda och befästa en fredlig utveckling mellan två stormakter. Även Sveriges regering har anslutit sig till denna allmänna europeiska bedömning, vilket bör noteras med tacksamhet.

Sovjetunionen gick däremot icke på den europeiska linjen. Först hördes därifrån inga kommentarer alls. Sedan kom ett antal kritiska invändningar, publicerade i ungersk press, ett bevis så gott som något på att man i Moskva ej ville taga officiell ställning utan att man önskade skjuta en av sina satellitstater framför sig; ty att Ungerns regering eller ungersk press skulle få lov att ge uttryck åt en egen mening skall man ej föreställa sig. Kritiken fortsatte betecknande nog i det sovjetiska författareförbundets tidskrift, *Literaturnaja Gazeta*, alltså fortfarande icke-officiell men samtidigt styrd. Orsaken till det fortsatta missnöjet är lätt att förstå. Spänning råder mellan Sovjetunionen och Kina, om ej så tydlig nu som för några år sedan. Samtalen i Peking innebär ett närmande mellan Kina och USA. Alltså, resonerar man, kommer Kina att få en starkare ställning och Sovjetunionen automatiskt en svagare i en konflikt. Missstro är en känsla som är förhärskande i Moskva, och varje ändring i maktbalansen i världen bedöms i första hand som om den vore riktad mot ryska intressen.

Om reaktionen i Moskva var sur, men i alla fall lugn, var den högst upprörd i Hanoi och på Taiwan. Det är begripligt om kineserna på Taiwan känner sig övergivna, ja offrade. De riskerar att bli just detta. USA kommer förmodligen att skaffa Chiang Kai-Shek vissa garantier. Däremot blir det slut med talet om dennes regering som den enda rätta kinesiska, och hur länge den kan representera Kina i FN:s säkerhetsråd är en tidsfråga. Reak-

tionen i Hanoi är intressantare, bl a därför att den blev så ursinnigt desperat. Nixon beskylldes för att »skapa splittring bland socialistländerna»; som om han någonsin åtagit sig att hålla dem samman. Han påstods hetsa dessa länder mot varandra »för att kunna bekämpa de nationella befrielseörelserna och få till stånd en kontrarevolutionär fredlig utveckling inom de socialistiska länderna». Omskrivet på vanligt språk innebär detta, att Hanoi konstaterar att Nixon vill få FNL oskadliggjort och samtidigt få fred i Vietnam. Detta önskar däremot icke den nordvietnamesiska kommunistregimen, vilket den aldrig förr erkänt så öppet. Den vet, att den ej har ett folkflertal för sig, och vill alltså fortsätta kriget för att få möjlighet att till sist hålla folket nere i en kommunistisk diktatur.

Slutligen rasade Hanoi också över »imperialisternas traditionella vana att med våld påtvinga andra sin vilja». Men numera bestämmer de små länderna sitt öde själva, och »en stormakt kunde ej längre topprida ett mindre land». Av dessa utbrott kan man dra slutsatsen, att Hanoi ser sig försatt i en liknande ställning som Taiwan, hotat att bli offrat icke av USA men av Kina, för fredens sak.

I USA har president Nixon registrerat en nästan uteslutande positiv reaktion på förslaget om ett möte i Peking. Endast

den mest förbittrade antikinesiska lobbyn är emot honom. I det hela har han fått en god press, och om han genomför sitt initiativ till en lycklig utgång får han en ännu bättre. Han behöver den.

Här skall ej de sk Pentagonpapperna bedömas, eftersom det är tydligt att denna blandning av utkast, arbetspapper, anteckningar och handlingar ej kan analyseras objektivt på grund av det sätt på vilket de hittills presenterats. Men sedan de stulits av en person, som placerats i en förtroendeställning och missbrukat denna, och sedan stöldgodset omhändertagits och redigerats ut av New York Times och andra, har man försökt att vända vreden från dem som måste ha varit ansvariga, nämligen presidenterna Kennedy och Johnson, mot den nuvarande presidenten. Han borde snarare hedras därför att han är den som är sysselsatt med avvecklingen av Vietnamkriget! Men de rödaste av hans och USA:s motståndare, hemma och i Europa, har ej velat ge sig med mindre än att presidenten och hans land både skulle lida ett nederlag och tvingas att erkänna det. Huvuddelen av det amerikanska folket torde ej dela denna botgörmentalitet. Om närmandet till Kina som rimligt är leder till en snabbare fred i Vietnam, kan president Nixon se fram emot ett säkrat återval nästa år.